
Hovory o Společnosti pro filosofickou antropologii

Společnost pro filosofickou antropologii je otevřenou skupinou učitelů, studentů, přátel a příznivců myšlenky filosofické antropologie, která vznikla mj. z podnětu studentů a pedagogů z Fakulty humanitních studií UK. Členové společnosti již od roku 2017 pořádají semináře, setkání, konference a workshopy, které se věnují nejen filosofii, ale i dalším humanitním vědám. Aktivita Společnosti mají úspěch u studentů a pedagogů FHS UK, ale setkaly se i s výrazným zájmem veřejnosti. Proto jsme promluvili se čtyřmi zásadními osobnostmi této iniciativy – [Alešem Novákem](#) , [Jakubem Markem](#) , [Jakubem Chavalkou](#) a [Tatianou Badurovou](#).

Scházíme se k rozhovoru o Společnosti pro filosofickou antropologii, která vznikla v roce 2017 z podnětu studentů a pedagogů z Fakulty humanitních studií UK. Kde se tento podnět vzal a proč jste se ho rozhodli realizovat?

Aleš Novák: Trochu jsem si dělal legraci, že se tady dnes pohádáme. Nejhorší totiž je, když si někdo začne nárokovat, že na něco přišel. Troufnu si ale říci, že jsem na to přišel já.

Jakub Marek: To samozřejmě není pravda.

Jakub Chavalka: Já si troufnu říci, že to možná vymyslel Aleš, ale ten, kdo to začal provozovat, jsem já. Kdysi jsme potřebovali dodělat seminář věnovaný Feuerbachovu spisu „Podstata křesťanství“, tak Aleš řekl, ať to zkusíme udělat touto formou. Dohodli jsme se na úterý v půl sedmé. Od té doby jsme se začali scházet nejprve na Veleslavíně. Pak měl Jakub Marek zahajovací přednášku a už to jelo.

Zakládající členové Společnosti jste tedy vy – Aleš Novák, Jakub Marek, Jakub Chavalka, Tatiana Badurová – máte rozdělené role, kdo se stará o prezentaci, kdo sestavuje program?

Aleš Novák: Nikdy jsme se nesešli a neřekli jsme si to, ale spontánně to tak je. Praktické věci dělá Jakub Marek s Tatianou Badurovou. Chavalka s Novákem se prostě jen vezou. (smích) Já oslovuji hosty, organizuji, přivádím hosty. Víceméně se snažím obstarávat a organizovat obsah. Bez schopnosti praktického vyjednávání a sociální interakce, která je mou slabinou, a naopak v ní vyniká Jakub Marek s Tatianou Badurovou, bychom to horko těžko dali dohromady.

Pořádáte semináře, setkání, konference a workshopy. Jak sestavujete program a jak jste se dostali od přednášek k tolika aktivitám?

Aleš Novák: Akademicko-pedagogický provoz začne být dříve či později ubíjející. Člověk je tak dobrý, jak dobrý je jeho partner v rozhovoru. Řekli jsme si, že se nad rámec obvyklých povinností chceme setkávat s lidmi, kteří jsou zajímaví a dělají zajímavé věci. Chtěli jsme se sami poučit, udržet si rozhled, udržovat mysl otevřenou. Speciálně to byla moje skoro až posedlost, postrádám nejen na naší instituci, ale všeobecně v akademické obci, kolegiálnítu. Vždy jsem chtěl iniciovat, a neúspěšně jsem se pokoušel iniciovat v Jinonicích, vytváření příležitostí, kdy by bylo možné se setkávat se zajímavými lidmi, kteří mají co říci. Chci vytvářet příležitosti, aby se i jiní šikovní a chytří lidé mohli prezentovat širšímu publiku.

Měli jste při zakládání společnosti nějaké potíže?

Aleš Novák: To, co děláme, je všemu navzdory. To je moje percepce.

Jakub Marek: Všemu asi ne. Strašně si vážíme toho, že ve chvíli, kdy se ukázalo, co to vlastně děláme, tak se to setkalo s podporou fakulty. To tak je. Byl bych raději, kdyby sem také chodilo více lidí z fakulty. Přece jenom bychom mohli na přednáškách přivítat více kolegů a studentů. Doufejme, že třeba tento rozhovor tomu pomůže. Ještě jsem chtěl říci k předchozímu, že provozujeme seminář. To je to pravidelné setkávání. Tohle je totiž název z německého kontextu. Seminář neznamená jenom nějakou, řekněme, studijní formu, ale je to také kolegium. Je to skupina lidí, kteří se pravidelně schází. V Německu bývá standardní, že filosofové mají tzv. Stammtisch. Chodí pravidelně do hospody, kde se spolu baví, pokud možno i o filosofii, nejen o pivu. V každém případě budují komunitu. To je právě to, co se snažíme dělat my. Chceme, aby to byla komunita prioritně filosofická. Nechceme komunitu tak říkajíc instituční. Mělo by to být otevřeno komukoliv, koho filosofie zajímá, ať studuje, co studuje nebo působí, kde působí. Měla by nás spojoovat společná vášeň. Na druhou stranu, jedna z podstatných frustrací, která to v dobrém iniciovala, je frustrace ze stavu filosofie. Frustrace v tom smyslu, kdy filosofie prostě méně a méně oslovuje a má toho méně a méně co říci. My se zkusíme otevírat i jiným tématům. Náš zájem je skutečně nechat se inspirovat osobnostmi, které nám mají co říci, a nemusí být nutně z oblasti filosofie. To je jedna stránka toho, co děláme. Za mě to má velice významný efekt. Vytváří se tím povědomí o tom, co kdo děláme. Čteme si vzájemně věci, čteme to, co se děje v české filosofii. Je to, myslím, podstatná záležitost. Pak jsou další příležitostné aktivity.

Existuje v Čechách nějaká podobná aktivita zaměřená na filosofickou antropologii?

Jakub Marek: Pár jich je, tedy obecněji filosoficky zaměřených. V Olomouci mají Jednotu filosofickou. Pořádají tam pravidelné přednášky v měsíčním intervalu. Velice aktivní je studentský Filosofický spolek Praxis na Filozofické fakultě v Praze. Samozřejmě probíhá poměrně hodně přednášek na Filosofickém ústavu Akademie věd, které jsou hlavně součástí badatelské strategie ústavu. Jinak mě z hlavy nenapadá další srovnání. Osobně jsem trochu na fakultě záviděl historickým sociologům, že mají program historicko-sociologických konfrontací. Podobně jako oni zveme hosty a snažíme se s nimi bavit.

Našla si Společnost rychle své příznivce?

Aleš Novák: Překvapivě ano. Až nás to opravdu překvapuje. Je nutno poznamenat, že tím, v jaké žijeme době, tak klíčové bylo, že díky Tatiáně Badurové jsme spustili [náš profil na Facebooku](#). Mladí lidé se s ním rodí a mají ho jako bůhví kolikátou přirozenost. Já jako předpotopní člověk si o tom mohu myslet, co chci, ale to je irelevantní. Díky Facebooku máme trvalý a stále rostoucí zájem. Myslel jsem si, že budeme mít sedmdesát sledujících, teď atakujeme hranici sedmi set. Každý měsíc rozesíláme newsletter informující o připravovaných akcích, který má zhruba šest set odběratelů. Momentálně v přípravě je vznik webových stránek Společnosti ([sfa.cuni.cz](#)), jež hodláme spustit do konce letošního roku. Dále jsme to doplnili [kanálem YouTube](#), kde zveřejňujeme záznam přednášek těch hostů, kteří se nechají nahrát. Hostům necháváme svobodu volby, ne každý se při tom cítí komfortně. Tam máme u videí hodně přes tři tisíce zhlédnutí. Tyto platformy nám rozhodně pomáhají. Vždy jsem znovu překvapen novými neznámými tvářemi, které se mezi posluchači objeví. Neomezují se to jenom na naši instituci. Velký benefit má rovněž místo, kde jsme nyní

– Pražské kreativní centrum, které jsme objevili díky Jakubovi Markovi. Bez toho bychom byli stále na Veleslavíně, kde jsme začínali. Tohle místo přímo v centru Prahy je výborné, chodí nám sem studenti z jiných, nejen vysokých škol. V loni v létě jsme na zkoušku měli nultý ročník Letní školy věnované Kantovým antropologickým spisům. Na první setkání přišli důchodci. Byl tu věkový průřez od osmnácti do osmdesáti let. Lidé si naše akce nachází. Překvapuje mě, že se ukazuje, že je do jisté míry poptávka po takovémto typu aktivit. V životě by mě nenapadlo, že téměř sedm set lidí bude sledovat nesmysly, kterými se zabýváme. (smích)

Hrají v rámci Společnosti nějakou roli i samotní studenti?

Tatiana Badurová: Samozřejmě. Pricházejí na přednášky, na letní školu. Dáváme jim platformu, vďaka ktorej sa môžu zapojiť. Majú potom bližší vzťah k vyučujúcim a samozrejme ďalej rozvíjajú svoje vlastné aktivity. Práve naša Spoločnosť iniciovala vznik študentského spolku Koridor, ktorý založili Adam Vostárek a Radek Holodňák. Je to čisto študentský spolok, ale robia podobné aktivity ako my. Teraz chystajú obrovskú konferenciu k Marxovi a zmyslu práce, na ktorej očakávajú až päťsto poslucháčov, pričom k téme vystúpia ako poprední akademici, tak ľudia z oblasti HR či majitelia firiem. Študentov inšpirujeme a pomáhame im, aby ich štúdium presiahlo hranice učebne. Ide o bakalárskych, magisterských študentov i doktorantov.

Aleš Novák: Studenti môžu vidieť, že nám na nich záleží a postaráme sa o ňé. Není to tak, že na začátku hodiny príjeme, autisticky si něčo odříkáme, na konci odejdeme a kašleme na ně. Cítí naopak podporu. Přijímají výzvu, že je s sebou vozíme na konferencii, podněcujeme k tomu, aby se konferencii sami účastnili. Teď si jednu dokonce sami organizují. Nebojí se publikovat. Pomáháme jim i se sepisováním článků či žádostí o stipendia a granty. Mají v nás zastání.

Tatiana Badurová: To súvisí s predchádzajúcou otázkou, či sme mali problém zohnať poslucháčov. Dopyt tu bol a my sme ho len vypočuli.

Aleš Novák: Určitý segment studentstva po něčem takovém možná i prahne.

Na Podvečerních seminářích Společnosti jsou představovány osobnosti současné české i světové filosofie. Je nějaká osobnost, jejíž účast berete jako největší úspěch?

Aleš Novák: Těch úspěchů bylo několik. Co se statusu „celebrity“ týče, tak největším úspěchem bylo to, že se mi podařilo pozvat, přičemž moc děkuji Josefu Matouškovi za aktivní pomoc, Dana Zahaviho, světoznámého dánského badatele z oblasti fenomenologie a její aplikace na poli zdravotních služeb. Objevil „díru na trhu“, že zdravotní péče se může inspirovat určitými motivy z fenomenologie. Nalákal jsem ho do Kutné Hory, kde jsme měli studentský workshop, na kterém naši studenti v angličtině prezentovali své texty pro Zahaviho a v diskuzi s ním. Druhý den tady v Pražském kreativním centru přednesl přednášku, se kterou na podzim vystoupí jakožto key note speaker na nejprestižnější fenomenologické události ve Vídni, totiž na kongresu Německé společnosti pro fenomenologii. Tady u nás, jak prozradil, to prezentoval poprvé. Dalším úspěchem byl Peter Trawny, při kontroverznosti jeho osoby je „úspěch“ vždy zaručen. Byly to dvě mimořádné přednášky v předvečer dvoustého výročí Marxova narození. Peter Trawny věnoval jednu přednášku Marxovi. Druhá přednáška se týkala toho hlavního zdroje kontroverze, se kterou je Peter Trawny spojován, a to je Martin Heidegger a obvinění z antisemitismu. Obě přednášky byly hojně navštívené. Já osobně za obrovský úspěch považuji účast Daniely Valleggy-Neu, která na mou žádost přijela a uspořádali jsme společný workshop v angličtině pro studenty a se studenty k problematice, jak překládat Heideggerův spis Příspěvky k filosofii. Daniela je spoluautorkou druhého anglického překladu tohoto notoricky známého a obtížného spisu, který já momentálně překládám do češtiny. Sdíleli jsme si tipy a triky. Bohužel odřekl nám John Stewart, který měl dnes (18. června) mít přednášku, což mě velice mrzí. Vzhledem k tomu, co s kolegy pedagogicky provozujeme, to znamená německá filosofie 19. století, koncentrovaná především, ale nejen, kolem Hegela, jsme se moc těšili na jeho hegelovskou přednášku.

Jakub Marek: On ale nikam neutíká, protože bude jedním z přednášejících na Letní škole.

Aleš Novák: Osobně si nesmírně cením velkorysosti Josefa Vojvodíka, který byl tak laskav a přijal pozvání a pronesl pro nás strhující přednášku o vídeňské škole kunsthistorie a fenomenologických inspiracích pro vídeňskou školu dějin umění. To jsem byl velice rád. Ceníme si ale každého hosta.

Co vás tedy v rámci Společnosti v nejbližší době čeká?

Jakub Marek: Letní škola, která bude mezi 23. a 28. srpnem. Na letní škole bude nadpoloviční zastoupení zahraničních vyučujících. Kromě Johna Stewarta to bude W. Kaftanski z Husserlova archivu v Lovani, Ž. Nalewajk-Turecka z Varšavské univerzity. Z českých to bude Aleš Novák, já budu dělat jeden ze seminářů. Bude tam, myslím, pro všechny zájemce něco mimořádného. Je to mezinárodní škola, to znamená, že inzerujeme a nabízíme možnost účastnit se studentům ze zahraničí. Celá Letní škola je (rozumějme bez ubytování a cestovného) zdarma, děkujeme za finanční podporu Univerzity Karlově a jejímu programu POINT. Pokud se podíváte na letní školy po Evropě, tak je to naprosto výjimečné. Všude se vybírají za takové podniky poměrně velké poplatky. Bude to probíhat tady v Pražském kreativním centru, protože chceme propojit kromě jiného taky filosofickou rovinu výkladu se samotnou lokalitou Prahy. Jeden z dní proběhne tak, že půjdeme do Prahy, kde zkusím udělat něco jako filosofickou exkurzi. Uvidíme, jak to dopadne. To je úplně nejbližší akce. Zároveň mohu říci o další, která bude poměrně nedlouho na to v polovině září, 16.–17. září. Budeme pokračovat v žánru, který už tu dvakrát proběhl, a sice v otevřeném semináři pro studenty. Jednou to bylo s Danem Zahavim, podruhé to byl překladový seminář. Teď máme pozvanou další zajímavou osobnost, Jeffa Hansona, jenž je badatel působící na Harvardově univerzitě. Uspořádáme seminář, na kterém budou studenti prezentovat svoje práce, nakonec bude mít Jeff přednášku.

Aleš Novák: Na konci září na to naváže další připomínka, neboť se rovněž snažíme připomínat významná výročí. V roce 2018 jsme připomínali osmdesáté výročí úmrtí Edmunda Husserla a dvousté výročí narození Karla Marxe, nebo šedesátiny Ladislava Benyovszkyho. Opomenuli jsme dvousté výročí Jacoba Burckhardta, ale to jsme dohnali minulý týden (14. června), kdy jsme pokřtili knihu Jakuba Chavalky o Jacobu Burckhardtovi a Friedrichu Nietzsche, takže tento dluh jsme splatili. V letošním roce jsme si na jaře nejprve připomněli díky přednášce Petra Kužela sté výročí narození Louise Althussera, na konci září si připomeneme sto třicet let narození Martina Heideggera plus třicet let od vydání zmíněného textu Příspěvky k filosofii. V listopadu, to je moje úchylnka, uplyne čtyři sta let od Descartových snů, o kterých jsem napsal knihu (Zázračná věda) a kterým se neustále věnuji. Na rok 2020 už můžu avizovat, že uplyne dvě stě padesát let od narození Friedricha Hölderlina, takže budeme mít hölderlinovskou akci. Zároveň bude sté výročí narození Paula Celana, což je další významný německý básník, který výrazně ovlivnil německou i francouzskou filosofii v druhé polovině 20. století. V tuhle chvíli už mám rozjednané a příslibené akce, které připomenou tato významná kulatá výročí dvou významných básníků, kteří silně ovlivnili oblast filosofie. To už jsem ale v roce 2020.

Jakub Chavalka: Když už jsme u výročí, tak v příštím roce je sté výročí založení filosofického časopisu Ruch filosofický. Již zmíněný studentský spolek Koridor se zavázal uspořádat studentskou konferenci ohledně Ruchu, jeho přispěvatelů a autorů. To bude další velká akce, kterou budou mít na starosti studenti za naší podpory.

Nepromítnou se vaše aktivity i do vzniku odborného časopisu?

Aleš Novák: Od letošního roku jsem opět převzal vydávání Fenomenologické ročenky. V roce 2011 jsem ji inicioval a zahájil a po čtyři ročníky vedl. Pak jsem ji předal Ladislavu Benyovszkymu a ten mě nedávno požádal, zda bych se toho opět neujal. Jak už titul naznačuje, tak to není úplně to, co by vystihovalo a zastřešovalo naše aktivity, které jsou pestřejší. Určitá publikační platforma tady sice je, ale není úplně vhodná pro různorodé aktivity, které provozujeme. Vlastně ani nevím, jestli je to potřeba. Chceme, aby Společnost pro filosofickou antropologii byla platformou živou a interaktivní. Když chcete něco publikovat, tak tu věc zabíjíte a musíte svou žádost potlačit. Právě v našich seminářích a aktivitách dáváme naopak žádosti a vášni průchod.

Sára Wienerová
17. 7. 2019